

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Лойка, А. Дрэва жыцця: кн. аднаго лёсу / А. Лойка. – Слонім: ГАУПП «Слонім. друкарня», 2004. – 623 с.
2. Лойка, А. А. Старабеларуская літаратура: падруч. для філал. спец. вышэйшых навучальных устаноў / А. А. Лойка. – Мінск: Вышэйш. шк., 2001. – 318 с.
3. Феномен затекста = The Phenomenon of Aftertext: монографія / Т. А. Снигирева [и др.]; под общ. ред. Т. А. Снигиревой, А. В. Подчиненова. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2021. – 392 с.
4. Чалавек з сонечнаю ўсмешкай: кн. пра Алега Лойку / рэдкал.: А. Бельскі (уклад.) [і інш.]. – Мінск: Выдавец Зміцер Колас, 2019. – 324 с.

УДК 821.161.3.09(092)Лойка А.

АГУЛЬНАЧАЛАВЕЧЫЯ МАТЫВЫ Ў ТВОРЧАСЦІ АЛЕГА ЛОЙКІ

А. У. Жардзецкая

*Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка
Мінск, Рэспубліка Беларусь
zherdetskayaa@mail.ru*

У артыкуле разглядаюцца асноўныя тэмы і вобразы лірыкі А. Лойкі, у паэзіі якога надзвычай важнае месца займаюць родная Слонімшчына з яе прыгожай прыродай, багатай гістарычнай спадчынай, а таксама блізкія і землякі паэта. Жыццёвая сіла і моц таленту паэта выяўляюцца ў яго інтымнай лірыцы.

Ключавыя словы: культурная спадчына; патрыятызм; талент; гісторыя; балада; каштоўнасць; Радзіма; інтымная лірыка.

GENERAL HUMAN MOTIVES IN THE WORKS OF ALEN LOJKA

A. V. Zhardetskaya

*Maxim Tank Belarusian State Pedagogical University
Minsk, Republic of Belarus
zherdetskayaa@mail.ru*

The article examines the main themes and images of the lyrics of A. Lojka, in whose poetry an extremely important place is occupied by his native Slonim region with its beautiful nature, rich historical heritage, and relatives and countrymen of the poet. The vitality and power of the poet's talent are expressed in his intimate lyrics.

Key words: cultural heritage; patriotism; talent; history; ballad; value; Motherland; intimate lyrics.

Творчая спадчына А. Лойкі з'яўляецца невычэрпнай крыніцай духоўных, маральна-філасофскіх, этычных і эстэтычных пошукаў для чытачоў. Лойкаўская паэзія сканцэнтравала ў сабе і глыбокія асабістыя перажыванні, і самы шырокі спектр быццёвых пытанняў. Не губляе яна сваёй актуальнасці і сёння, таму што садзейнічае выхаванню ў моладзі сапраўднага патрыятызму, павагі і любові да свайго народа, яго гісторыі, культурнай спадчыны.

Бусліху бусел
Галубіў,
На шчасце бусел
Пяро згубіў.

Ты мне насустрэч
Ідзеш з пяром...
Кружы зноў, бусел,
Над сялом... [2, с. 450].

Сапраўдным узорам лірыкі кахання Алега Лойкі з’яўляецца верш “У жыцце каласістым сцежка гіне...”:

У жыцце каласістым сцежка гіне,
На ёй хусцінка васільком мільгне,
А за дзяўчынай хтось, як за багіняй,
Ідзе
і каласы к сабе
хіне...

Любуюся... А як жа быць іначай?..
Нішто яе, высокай, не трывож!..
За ёй пайшоў, бы па вуглях гарачых,
Па айсбергах ільдзістых – басанож!.. [2, с. 438].

Акрамя глыбокіх пачуццяў, якімі прасякнуты гэты верш, у ім шмат яркіх выяўленчых фарбаў і сімвалічных вобразаў. Аўтар абагаўляе прыгажосць і духоўную чысціню маладой дзяўчыны, якую ён параўноўвае з васільком. Гэта кветка здаўна ў беларусаў з’яўляецца сімвалам чысціні, цнатлівасці і прыгажосці. У такім жа выяўленні ўжывае паэт вобраз васілька і ў вершы “Ты кашулю мне вышый...”, дзе лірычны герой просіць сваю каханую вышыць яму кашулю “палявым васільком”:

Ты кашулю мне вышый
Палявым васільком,
Чырванейшым ад вішань
Пераплёўшы сцяжком.

Хай квітнее, блакітны,
Бы нябёс навізна,
Як зямля, старажытны,
Малады, як вясна [2, с. 435].
(“Ты кашулю мне вышый...”)

У гэтым вершы адчуваецца глыбокая знітанасць з фальклорнымі высновамі. Разам з тым аўтар працягвае традыцыі М. Багдановіча ў развіцці эстэтыкі красы. Верш А. Лойкі сваім зместам нагадвае “Апокрыф” славутага паэта, які сцвярджаў: “Бо нашто каласы, калі няма васількоў?” [1, с. 231].

Інтымная лірыка Алега Антонавіча Лойкі вызначаецца высокай культурай, мастацкім густам, шматгранным выяўленнем свету пачуццяў. Шчырасць, асабовасць і аўтабіяграфічнасць як тэматычныя і стылёвыя рысы большасці вершаў пра каханне выяўляюць жыццёвую сілу і моц таленту паэта. Яго творчасць, як сонечнае святло, выпраменьвае ў душы і сэрцы людзей веру, надзею і светлую любоў.

Такім чынам, у сваёй творчасці Алег Лойка шчыра і пранікнёна апаэтызаваў родную Слонімшчыну, Радзіму-Беларусь, цяжкую працу вясковых людзей, раскрыў духоўны свет беларуса – чалавека добразычлівага і душэўнага, сцвярджаў высокія маральныя і грамадзянска-патрыятычныя прынцыпы, ідэалы жыцця. Паэзію А. Лойкі вызначае неўтаймоўнае жыццялюбства, свядомы і мужны аптымізм чалавека, які шмат зведаў і перажыў. Яго творчасць утрымлівае арыенцыры ў пошуку адказаў на пытанні, што ставіць час, увасабляе духоўна-гуманістычныя каштоўнасці.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Багдановіч, М. Выбраныя творы / М. Багдановіч. – Мінск: Беларус. кнігазбор, 1996. – 494 с.
2. Лойка, А. Скрыжалі: выбр. / А. Лойка; аўт. прадм. Р. Семашкевіч. – Мінск: Маст. літ., 1981. – 590 с.
3. Лойка, А. Ушанаванне: кн. паэзіі / А. Лойка. – Мінск: ГАУПП «Слонім. друкарня», 2001. – 319 с.

УДК 821.161.3.09(092)Лойка А.

МИНСКАЯ ТЭМА Ў ПАЭЗІІ АЛЕГА ЛОЙКИ

В. В. Жыбуль

Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва

Мінск, Рэспубліка Беларусь

buslik@tut.by

У артыкуле разглядаюцца спосабы ўвасаблення мінскай тэмы ў паэзіі А. Лойкі. У прыватнасці, аўтар звяртаецца да адлюстравання канкрэтных гарадскіх аб'ектаў (вуліцы, плошчы, помнікі, прадпрыемствы, транспарт і г. д.) і мастацкага асэнсавання гістарычных падзей, што адбываліся ў Мінску. Створаныя паэтам вобразы горада разглядаюцца ў суадносінах з гістарычнымі фактамі.

Ключавыя словы: А. Лойка; Мінск (горад); мінскі тэкст; паэтычны вобраз; локус; літаратурнае краязнаўства.

THE THEME OF MINSK IN THE POETRY OF ALEH LOJKA

V. V. Zhybul

Belarusian State Archive-Museum of Literature and Art

Minsk, Republic of Belarus

ivanou@tut.by

The article examines the ways of realization of Minsk theme in the poetry of Aleh Lojka. In particular, the author turns to the reflection of specific urban objects (streets, squares, monuments, industrial enterprises, transport, etc.) and a poetic comprehension of the historical events that took place in Minsk. The images of the city created by the poet are considered in relation to historical facts.

Key words: A. Lojka; Minsk (the city); Minsk text; poetic image; locus; literary study of local history.

Алег Лойка належыць да так званага пакалення пісьменнікаў-“шасцідзясятнікаў”, для якіх, як зазначаюць даследчыкі, асаблівае месца займае вобраз “малой радзімы”, і ў большасці выпадкаў гэта правінцыя, вёска, сельская мясцовасць [13, с. 261]. Для творчасці А. Лойкі адной з ключавых стала тэма роднай Слонімшчыны, якой творца прысвяціў нямала адметных вершаў і паэм. Прычым “малая радзіма” для пісьменніка – гэта не толькі Слонім, дзе А. Лойка нарадзіўся, але і вёскі, адкуль паходзілі яго бацькі: Загалічы і Крывічы. Адзначаючы мастацкія вартасці патрыятычных вершаў А. Лойкі, іх шчырасць і лірызм, даследчыкі звяртаюць увагу і на напоўненасць канкрэтнымі дэталямі, рэальнымі фактамі, што робіць творчасць паэта каштоўнай з краязнаўчага, гістарычнага і культуралагічнага